น้ำ กับ ความหลากหลายทางชีวภาพ
Water and Biodiversity

รู้จักบุคคลสำคัญ

Braulio Ferreira de Souza Dias

Executive Secretary, Convention on Biological Diversity (2012-present)

Anada Tiega

Secretary General, Ramsar Convention on Wetlands (2007-present)

วันสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพ 22 พฤษภาคม 2556 "น้ำ กับ ความหลากหลายทางชีวภาพ"

22 MAY 2013 INTERNATIONAL DAY FOR BIOLOGICAL DIVERSITY WATER & BIODIVERSITY

องค์การสหประชาชาติ ได้กำหนดให้วันที่ 22 พฤษภาคม ของทุกปี เป็นวันสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพ (International Day of Biodiversity) เพื่อรณรงค์ให้ประชาคมโลกตระหนักถึงบทบาทความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ และเนื่องจากสมัชชาองค์การสหประชาชาติ ได้ประกาศให้ปี ค.ศ.2013 หรือ พ.ศ. 2556 เป็นปีสากลแห่งความร่วมมือด้านทรัพยากรน้ำ (International Year of Water Cooperation) ดังนั้นในปีนี้ สำนักเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพจึงกำหนดหัวข้อสำหรับวันสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพ คือ "น้ำกับความหลากหลายทางชีวภาพ" (Water and Biodiversity)

UN WATER 2013 United Nations International Year of Water Cooperation

แม้ว่า "น้ำ" จะเป็นองค์ประกอบที่มีมากที่สุดในโลก แต่ทรัพยากรน้ำจืดซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ ที่สามารถใช้ในการอุปโภคบริโภคกลับมีเพียงร้อยละ 0.03 ของน้ำที่มีอยู่ทั้งหมด ในปัจจุบันโลกกำลังเผชิญอยู่กับปัญหาการขาดแคลนน้ำทั่วทุกภูมิภาค โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาที่มีอุปสงค์ อุปทานการใช้น้ำที่แตกต่างกันไปตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น รวมถึงภัยธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับ "น้ำ" โดยตรง คือ ปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง

"ทรัพยากรน้ำ" ในเวทีระหว่างประเทศ

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ 10 ณ ประเทศญี่ปุ่น เมื่อปี 2553 สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ตระหนักถึง ความเชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรน้ำกับความหลากหลายทางชีวภาพ และการพัฒนาที่ยั่งยืน และมีมติให้ผนวกประเด็นของทรัพยากรน้ำ ไว้ในแผนกลยุทธ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ปี 2011-2020 และเป้าหมายไอจิว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Aichi Biodiversity Targets) ซึ่งได้รับการรับรองในการประชุมดังกล่าวด้วย

และในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 11 เมื่อปี 2555 ที่ผ่านมา สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ เล็งเห็นถึงความสำคัญของวัฏจักรน้ำและอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อวัฏจักรน้ำ และผลกระทบต่องานในประเด็นหัวข้อต่างๆ ของอนุสัญญาฯ รวมถึงการบรรลุเป้าหมายไอจิ และได้มีข้อเรียกร้องให้สร้างพันธมิตรความร่วมมือเพื่อส่งเสริมความตระหนักและเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการทรัพยากรน้ำโดยยึดแนวทางเชิงระบบนิเวศ และการมีส่วนร่วม เพื่อช่วยสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน และตระหนักถึงความสำคัญของการฟื้นฟูระบบนิเวศ ซึ่งเป็นหนึ่งในแนวทางการสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ-สังคมที่ชัดเจน และสร้างแรงจูงใจได้มากที่สุด

สาระน่ารู้

รายงานโลกทรรศน์ความหลากหลายทางชีวภาพ ฉบับที่ 3 (3rd Global Biodiversity Outlook report) ระบุว่า "พื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำตื้น เช่น หนอง บึง ทะเลสาบทั่วโลก กำลังลดลงอย่างมีนัยสำคัญ" (www.cbd.int)

"1 ใน 3 ของความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศน้ำจืดของโลกได้สูญเสียไปแล้ว และจะยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนถึงปี 2050 โดยเฉพาะในแถบเอเชีย ยุโรปและแอฟริกา" (รายงาน OECD Environmental Outlook to 2050)

น้ำ กับ ความหลากหลายทางชีวภาพ (Water and Biodiversity)

"ผลการสำรวจความเสี่ยงภาวะเศรษฐกิจโลกในปี 2012 ได้จัดอันดับ *"วิกฤตเรื่องน้ำ"* เป็นลำดับที่สอง ในเชิงผลกระทบต่อจากระบบการเงินที่ล้มเหลว ตามด้วยความเสี่ยงเรื่องอื่นๆ ได้แก่ วิกฤตการณ์ขาดแคลนอาหาร วิกฤติการคลัง และความผันผวนของการใช้พลังงานและราคาสินค้าเกษตร การจัดอันดับวิกฤตน้ำ พิจารณาจากปัจจัยหลักในเรื่องของความเหลื่อมล้ำรายได้ ความไม่สมดุลของงบประมาณ การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการโจมตีในโลกไซเบอร์"

ในแต่ละวันเรา ใช้น้ำ มากน้อยแค่ไหน

ในชีวิตประจำวันสำหรับมนุษย์ทุกคนบนโลก ต้องการใช้น้ำสะอาดที่ปราศจากสารเคมีและการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ ประมาณ 20-50 ลิตร/วัน ในการอุปโภคบริโภค เช่น น้ำดื่ม การประกอบอาหารและสุขอนามัย อย่างไรก็ตาม ในช่วง 50 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 1950-2000 การเติบโตของประชากรมนุษย์ ได้ส่งผลต่อการลดลงของปริมาณน้ำจืดต่อคน ร้อยละ 60 ดังนั้น การจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน จึงเป็นประเด็นที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตและความอยู่รอดของมนุษย์

มนุษย์ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำอย่างมหาศาลในระบบการผลิต ทั้งอาหาร กระดาษ เสื้อผ้า หรือแม้แต่อุตสาหกรรมยานยนต์ ต่างมีความต้องการใช้น้ำในกระบวนการผลิต มีการประมาณการณ์ว่าพื้นที่เกษตรกรรมมีความต้องการใช้น้ำอย่างน้อยร้อยละ 65-70 ของปริมาณการใช้น้ำทั่วโลกและซึ่งมักจะขาดประสิทธิภาพในการใช้งานและใช้เงินลงทุนสูง ในบางพื้นที่การเกษตรแบบชลประทานใช้น้ำประมาณร้อยละ 70-90 ในขณะที่การผลิตเนื้อสัตว์มีความต้องการใช้น้ำมากกว่าพืชอาหารถึง 10 เท่า
(http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalRisks_Report_2012.pdf)

ตัวอย่างของความต้องการใช้น้ำ (water requirements)

การผลิตน้ำขวด 1 ลิตร	ใช้น้ำ 3 ลิตร
กระดาษ A4	ใช้น้ำ 2-13 ลิตร
กาแฟ 1 แก้ว	ใช้น้ำ 140 ลิตร
เบียร์ 1 ไพน์ (0.568 ลิตร)	ใช้น้ำ 170 ลิตร
ข้าวสาลี 1 กิโลกรัม	ใช้น้ำ 800-1,400 ลิตร
พลังงานชีวภาพ/ลิตร	ใช้น้ำ 1,000-4,000 ลิตร
เบอร์เกอร์ 1 ชิ้น	ใช้น้ำ 2,393 ลิตร
ฝ้าย 1 กิโลกรัม	ใช้น้ำ 2,000-8,700 ลิตร
เนื้อวัว 1 กิโลกรัม	ใช้น้ำ 2,000-16,000 ลิตร

หมายเหตุ
เนื้อหาดัดแปลงจาก IDB-Booklet2013 เรื่อง "Natural Solutions for Water Security"

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
60/1 ซอยพิบูลวัฒนา 7 สามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทร./โทรสาร 0 2265 6640
http://chm-thai.onep.go.th